

לגינים ובבים קטנים ב"אבסניה" החדשה

מאת עינן הנפש

כל המכיר בערכה ובתפקידה של הפירודיקה (ובספרות העברית במ"ר) יקבל את מי כתב העת הספרותי החדש "אבסניה". באהרה רבה, מח גם עשירי על כתבתה והחבלי לידה קי שים נד שיצא לאור העולם. הוצאת "עמ עוברי" ראוייה לכל שבח על היציבה שגילתה בחקירתה במה ספרותית עתית שאינה קשורה בעבודת הוצאת הספרים הפדריה.

מעוררים שני השירים הראשונים תמיהה. מה ראה וך ובמיוחד מה ראו ה" עורכים (והעובדה, שהמסורר חבר ב" מערכת אינה צריכה להתח טעם לקב" לה אוטומטית של כל שיר משלו) ל פרסמם? מה מן הממש יש במשחק הכרות כגון "ערסילאי" / ער, סלאי / עיר, / סלאי / סלאי? /

החלק המעורר ביותר בחוברת הוא מדור הביקורת. היינו רשימתה של רות צירנוביץ על "דרך נב" ו-חדוה ואגרי ומאמרו של שלמה גרונוסקי על שירת אברהם שלונסקי.

רות צירנוביץ, שעיסוקה בביקורת עברית אינו, לפי שעה, אלא התפנות של עראי, ושחינוכה הספרותי הוא נכ" רי לחלוטין. מביאה אותה ברשימתה מנה הגונה של השכלה ספרותית ושל רוח טובה. מוחשת כאן אחירתה החריפה של הרצוניה הצרופית המובחרת, זו היוצעת למונז קלות ושנינות בראיה מעמיקה ובדין רציני, שיש בו כדי לת" רום תרומה כללית, שאינה תלויה דוד קא ביצירה הנדינות. הביקורת שלנו אינה רחלה ככמו אלה. השטח שבין המפה המחקרית המפורטת לבין הר" צנויה או הרשימה היובלית המסתפקת בהכללות חבוטות, שטח זה מאוכלס ב" ביקורתנו אוכלוס דליל ביותר. כמו כן עשויה רשימתה של צירנוביץ ל" למדנו כיצד דנים כספרים אקטואליים, פחות או יותר, ובעלי נטיה רעיונית חברתית מובהקת, על שהרת הדיון ה" ספרותי-האיסטי. בראשית הרשימה מבררת צירנוביץ את מהות תופעה ה" בספרות (שהיא רואה בשני הספרים הג"ל דוגמה לה). אנו, על פי דרך ה" דיון ב"חדוה ואגרי לא ברור כלל מדוע כוללת המבקרת יצירה מובחרת זו בתחום הבספילר. המתחלק, ל" ביה, לשני סוגים: יצירת סופר בינוני בעל כוחות טובות או יצירת סופר מוכשר ומיושח, בדיון בעצם היציר רות (דיון שנון ועשירימבע שאינו שומר על מבנה מסודר כלל וכלל) מצ" סיון בעיקר הקסע העוסק בשלילת ער" כו הספרותי של יו"ר נב"ר. כאן יש בסענותיה של צירנוביץ על חוסר ה" חוקיות, על המקריות וחוסר ההסתברות שבספ"ר כדי לשכנע. הדיון ב"חדו" זה ואגרי נוסף מקודמו. את מקום ה" חשיפה בהבירת והתחלפת ממלאים כאן שבחים סתמיים (כגון): "הספר משול לציור של חדמר בתואם המזהיר וכ" צניעות הכיתית של כשרון ההמצאה שלי". את מקום בדיקת השתלשלות החלקים השונים של הפסודר ממצאים דיון שסחי באופי הגיבור הפיקרסקי ובמהות הסאטירה הפסודרלית וציספה ענקית מתוך הספר, שבאה להוכיח את שלא הוכחה המבקרת. השוואת "שלו" מיק לגיבור המגולאי מעידה על תפ" שה דילטנטית ביותר בפונקציה החב" רתית-האיסטרית ואף במהות הספ" רותית וככהנה האינסטימית שנתגלמו בגיבור זה, ואין בה כדי להוסיף לר" שימה טעם שבמקום.

עיקר האנגלוסכסית המודרנית. בשירים עצמם אין משום הפתעה. עזרא ווסמן (מעורכי "אבסניה") צועד בשירו "ק"ר סנה עזובה" באותה דרך של רכות, כד עס של רגשנות, שהיא מורשת בידו עוד משנות יצירתו הראשונות. יש ב" שירו כדי להניסנו להלך נפש אלמי ובדי להטעימנו מאחירה של סיסטואציה (עוזבת בית-קים לחודים, שהתחושה אשר חש המסורר כלפיה, כמוה כתחי" שת הריחוק בינו לבין נעה, צבי ה" אור". הרץ לקראתו ואינו יכול לקרב אליו. רק בסוף השיר בא המיפנה: (היינו שוב לאחורים). ליותר מנה, נר אה, שאין השיר מתכוון, ולולא כמה כיסויים יוצא" דופן (למשל: העונה מתבגרת, למרי, לסבל, לגבואה" - מה לסיטואציה זו ולגבואה?) היה ממלא את יעורו כמלואו.

שיריו של אברהם חלפי (על גשרים בעירך", ער יום רחוק") מתגשמים אל רומו של עולם. השיר הראשון רחי מתוס סוציאלי (על גשרים בעירך / נצבו פושטי יד / ועיני באים לא ר" אום"). השני - מתוס נבואי אפוקליפ" סי. הוא מתאר את "מורשי גן עדן" העובדים את אפר השרפה, שאינם כ" סוגלים לראות אלא "אור כבוי", וכן את זמנו, לילה ש"כמה את אורו של שב קוש", שבו "מתמוססים בתי ה" שיר". ספק אם משיגים הכנות וכות השבנוע הפיוסיים שבשירים כושואי השירים. ציורים, כ"ובלכ ריסטה או שלהבת של אש", למרגל ותיק דמו של הרזג / שגולגלתו מצופפת", יומכם כבר בא לככות על נהרות יגון" ופ"ר דוקסים ולרמשמעות כגון. מקדש החף מקדושה", אינם סועדים כנות וכות שבנוע אלה.

חחיה נעימה תגרום לקורא ההתד" דעות לשיריו של כ"רציון תומר. אלה הם שירים שאינם יומניים ביותר, ר" הם גובלים עצמם מדעת בתחום הפרוד הפיוסי הצבעוני, ומגיעים לדיקורסי" ביות טהר כמובנן הטוב של המלים. נאים ביחוד השירים "אש" ו"חצות". בשיר הראשון קולע המסורר שני ציר" רים עדינים (פרח על ע" חרבות וא" שנותר אחר שקיעתה של יבשת) המ" גלמים את הסיטואציה שהוא נתון בה. השיר השני מתמסר יותר לחחיה הרית מית המוסיקלית ותוך כדי כך הוא מגלם בעדינות סיטואציה של חצות, כ" אשר לילית (שמאופיה הדימוני לא נותר כאן אלא שמש שבשמק) מנה בצמרת. והאזהרה עומדים זה נוכח זה, היא ליבנת חיוך והוא שחור אהבה. גם ה" שיר "בחשכה" שומר על צבעוניות ר" על אחרות ציורית (בתחלת השיר, ל" משל, קופאות נשים הרות אל הכתלים, כמו לטאה בוגה" - ובסופו מתגלה תאהבה האחת למרות כל חילופותיה כי "אחד ליבה של הויקית", אלא שאין נהפך הציור למלאכותי-ספרותי ("הירח בתמונה, הלימיני, צועק בסיסמאות" וכ" ומתבגרת הנסיה להביע בשיר ה" כללות ברבר מהות הווממים ותאהבה וליסבל ברגשות "בוליים" כמו, כאב ומשטמה" וכן שאר גורמים שהעדרם בשני השירים האחרים קרב אותם אל הקורא.

שיריו של נתן וך נראים מכתנים לתחום האקספרמנט הספרותי. יותר מלתחום הרישנ הקבוע מעניינים בהם ביחוד שני השירים האחרונים. בשיר "פרידה סופית" יש משום הצהר ברי" דה של סיטואציה שיש בה לא מעט דרמטיות, אך אין השיר מעלה אלא מע" מר גלמי של שיר. שחרירה כל שהיא אינה נפכת אותו ליותר מטרשים ה" שלו של סיטואציה בעלת אופי ספרו" תי. השיר "הזה והיר" חסר אמנם בה" רות סיטואטיבית זו שב"פרידה סופית", אלא שגורמים אחרים שבו הופכים א" תו לשלם שבקיבצת השירים כולה. דרך הספת המיסד האירונית המתגלה בשיר מרשימה במיוחד בשורות עזות-ביסוי כגון: "שעה לזומם. דע לברך על / הצל שמתחת לקרום הבשר. אל / תחבאו במלים. שב בידעית תולעים." בתבונה הריסה. אל תמתין." לעומת שירים אלה

כל כתבת ספרותי חדש הוא תר"י מה נבדה ביותר לפירודיקה הדלה ש" לנו, ומה גם שכתבתה זה מכריו על עצמו בפתחו, שאין הוא מקשר עצמו בשום תמצויה ספרותית נוקשה, ושהוא מחפש את "שותרות השואלים" ולא את "אחרות הפתרונות" הכאה מגובה, על פי מצות מנהיגים מלומדה. הרבב המערכת ומשתתפי מדור השירה ה" ראשונות נותנים מקום לתקדה שכתב" העת החדש לא יתגלה כאבסנייתו של חוג סגור ומסוגר, שאין מכניסין אליה מבחוק אלא גורחים יקרים לכבוד ש" בת או לכבוד הרגל, אלא יקרע לו ח" לונים אל בני המשמרת והחונים ה" שונים ויגלה רוח הבנה לגבי כתיבה וחשיבה ואפני ראיה אמנותיים שאפשר וזרים הם לבעלי האבסניה עצמם.

הרכב תוכנה של החוברת עומד ב" עיקרו על ארבעה מדורות: סיפורי, שיר, הגות פילוסופית-חברתית וביקור" רת ספרותית. רשות הסיפור מסורה פולה ביד חיים הנו, סיפורו, חבילה של פורענות" סובא בראש החוברת פחות להכרז מוצקת באמת שיצירה בשל פרודאקוין בעל שיעורקומה כזה של הזו היא מן התרומות הבלטרים" שיות הנכבדות ביותר ממה שיש ב" אפשרותה של כמה ספרותית עברית לתרום. בכל זאת יש לקחת שבחוכרות הבאות יפתחו שערי האבסניה אף לפני ספריים ערפין לא סיגלו ליצירתם את פדת השלימות של יצירת הזו, ושלא תהגו המערכת מנהג איפה ואיפה במ" דוד השירה (שאילו נכנסו יצירות מ" רובות, ביחס, משל בני הדור הצעיר) ובפדוד הסיפור והמסת (שנמסר ליר" הם של אוטוריות כמרסין בובר ינתן רוסנשטריך). חבילה של פורענות" כשלעצמו, הריות מסיפורי המהפכה ה" תרשים של הזו, ואין בו, למעשה, אלא עיבוד ופיתוח פשיים של מוטי" בים ושל דמויות מסיפורי המהפכה ה" הראשונים של המחבר (כגון, "סרקי שהכחה", מזה ופזה"). בסיפור כאן לדי גילוי כמה מכוחות המספר הגדו" לים שתוז מחונן בהם, כגון כוח המ" ציר שלו ("בית הכנסת הגדול, בנין שבולו עץ ושני גבות של עץ נתונים עליו, כחסיד זה שהוא לבוש כובע על בני יארמולקה, עומד בפנים חשבות ר" בפנים בפעיותה כגופה של עדות מימים ראשונים ובאזורה לדורות לעתיד ל" בוא", כוח עיזוב הריאלוג (המתגלה בשיחה כגון זו של קלמן הנחתום עם פולישוק הבולשביק), סיגנון חרסו" צוד, ומעל לכל - הראייה האינסלקטו" פלית הבהירה והאכזרית. המגלה ב" חורבנה של מוקורדיקוס אות לשקיעתה של הגולה היהודית הגדולה, חורבן זה אינו פתאומי, וכן אין חר ספרי. הוא בא על העיירה מבחוק ("בזכר זה קיר" מה מוקורדיקוס את כל העיירות של ישראל, שעד שלא הגיע פולמוס של פאלורה ועד שלא הגיע פולמוס של תיקון וכל זאתן כגופיות שפרעו את ישראל, נתמוסשה וחרבה") ויותר מזה פצית מנמים (ומי הוא הצר הצורך ש" פרם לנו? שמה המן הרשע? שמה סר" פרם הרשע? אפוסטומום או סורגוס" רופוס הרשע? - בניני גרשו לנו: בניני רי). כל אלה מעמידים לפנינו ס"י פור הזוי מובהק.

מדור השיר מגלה, כאמור, גיחון יתר. סגן נפשים מסוררים בני חוגים ומקר רות השמעה שונים, כגון ע. ווסמן, שמקור היניקה הרוסי. (שירת מסטר נק, פנדלשטם) של שירתו ניכר בה ביותר עד חידם הזה, ולעומתו נתן וך וחדוה עמיחי, שבשיריהם מרכת הש" עתה יתירה של השירה המערבית, כ"

ב"אבסניה" החדשה

(המשך מעמוד 4)

כמו כן אין גרודונסקי יודע להדיר את התרומה ההיסטורית שתרם שלונסקי לשירתו לא רק בשפה אלא אף בצירוף ובדימוי (שבלעדיהם לא יתכן תכנון הצירוף של אלטרמן, של לאח גולדברג ושל רבים אחרים). בשם שיש משום גילוי להעדר מובהק של חוש היסטורי בהערתו על אורי קובנר (הערה, שגם ניסיונה המזלזל, על דרך הפרקירה מלעילא לתתא, יש בו כדי לרעורר רגז גדול, כשהמדובר הוא בדמות הסרגית של אבי הביקורת העברית הלוחמת). בביקורתו של גרודונסקי יש ללא ספק, הרבה מן האמת הקטנים בשירת שלונסקי שאליהם סכנת ברקורת זו ראויים באמת לביקורת קפדנית. אלא שאותם קטנים בשירה זו, שמהם מתעלם גרודונסקי הם שמעמדי דים אה מאמרו כולו כנסיון בלתי מוצדק דק להמעיט דמותו של שלונסקי.

הנמש הטובה מסציואן בתיאטרון הקאמר

(המשך מעמוד 4)

עדיין לתיאטרון כדי להתרשם ולא כדי לנתח...

בן-לוייה נאמן לאורגה פורת היא אריה לביא (הסיס) שהצליח הפעם יותר מבכל היפעותיו הקודמות. היתה בהופעתו רצינות ובנדרת ושליטה על התפקוד. במלים אחרות, הוא לא נפל גם לרגע בפח של אימפרוביזציה ושימר בעקביות על עיצוב הדמות הרואי מרצופית.

מבין שאר הנפשות הפועלות יש לי ציין את אברהם חלפי (שומר המים), רוזה ליכטנשטיין, מיכאל גור, אורה עידו, מרדכי בן-זאב וימימה מילוא ש' הדגימו אה הנפשות הטובות והרעיות שבמחזה. על אף הנסיון המכחן שלא להזדהות עם התפקוד, הצליחו לשחת נחן אישי להפקידיהם הקטנים וכסובן שעורו בכך לקרב את ההצגה לקהל.

מה זאת הצלחה?

בשנת 1928 הוצגה לראשונה המחזה סרה בגרושי לברסלדו ברכס והקופר פוויסור קורט זייל מחברי המחזה ברקשו, בצורת אופרה קלילה, להצליף בחברה, במיסבמותיה ובצביעותה. הפחשבו שחיברו מחזה מהפכני. החברת הגרמנית קיבלה את ההצגה בצורה ש' מחבריה לא פיללו: אנשי החברה הג' בווה ואנשי המעמד הבינוני קלטו את המניגות והפומינים, קנו את התקליר טים ורקדו סגני פקססרוס לצלילי ה' פומינים המתמרדים של, אופרה בג' רושי. ברסלדו ברכס וקורט זייל זכו להצלחה כספית בלתי רגילה. החברת הגרמנית, אימעה את, אופרה בג' רושי ונהנתה. וכזכור לכל, כעבור חד' מש שנים תפס היטלר את השלטון. יתכן שברסלדו ברכס חרד מאז פ' פני הצלחה דומה. יתכן שהוא פוחד מן ההסון המסלף כהנותיו של אישי' הרוח ומסגל לעצמו את יצירותיו. יתכן שזוהי אחת הסיבות שבגללן הוא מסרב להקל על הקהל הרחב. שוב אין הוא רוצה לתת פתח לפשרה. ההולך לראות את הנפש הטובה מסציואן חייב לע' כל את המוון שברכס מניש לו — א' להסתלק. הצופה חייב לקלוט את רע' יונותיו על הטוב והרע, על הטובי' האירע והרע' שהוא יטיב ואף את תב' לין הציניות המפוזר עם ושם. זוהי משאלתי של ברכס והתיאטרון הקאמר' היה נאמן לבשאלתו.

אך מה תהא תגובתו של הקהל? — זוהי חידה שהבמאי, השחקנים (ר' גם המבקר) אינם יודעים את פתרונה לאחר הצגת הבכורה.

מתגלה, לדברי גרודונסקי, כפומון, ב' שיר הקליל וכמתן ביסוי מוסיקלי לרב' שות פתמים, בלתי ספציפיים. שאין מקורם בחייה פיוטית עמוקה, אלא ששירת שלונסקי מטה עצמה דהקא אל תחום הרעיוניות. שלונסקי אינו משורר אינסלקטואלי וממילא אף אינו משורר חברתי. ומכאן, שהודותו עם עולם המהפכה הסובייטי היא חיצונית, כפויה ובלתי סורה.

אפשר שמן הדיון הוא לקבוע בראשון' נה, שבטענות אלו אין הרבה מן החר' דוש, אם כי יש בהן מן ההעוה. אין הן, למעשה, אלא הרחבתן וביסוסן של טענות שהישמעו כנגד שירת שלונסקי לפני עשרות שנים, ולא דהקא מפי אלה שפסלו את שלונסקי כ, חצוף' ר' כ, סחום'. לדוגמא יובא קטע ממאמר בקורת של שמעון גינצבורג, שנתפר' סם לפני עשרים ואחת שנים עם זאת, אבני בהו' לאור (המאמר שב ונדפס כ, במסכת הספרות' של גינצבורג): .הספר, אבני בהו' נותן ביד הקורא ה' מעיין מעין חוש אריאונה, למצוא בו את דרכו אל נפש המשורר: והנה היא, כמו שהוא אומר עליה גופו באחד משיריו, נפש משוסנה'. בדיוק, מ' שוסנה'. לא נפש, שסנית', מירדת, טיטאנית, לא דוגמת בירון או לרמוני טוב — אף לא דוגמת בודליר או אדגר אלן פו — ולא דוגמת בלוק או יסי' נין, שאותם הוא מחקה בהצלחה לשוי' גית כל כך רבה. כל אלה קראו לאלו' היהם ממעמקים, בהיותם מתענים בכור' יסוריהם, צעקתם, צעקת, נצלה חי על נחליו' עולה ומצטללת בשירתם הצרו' פה כוהב הטהור. והדברים יוצאים מן הלב — מלב גדל יסורים — נכנסים אל הלב של כל קורא ונחרתים לנצח. אולם שלונסקי, הקורא לעצמו במקום אחד, אלוף הפיש ובאמת הוא, אלוף הפוזה' לאורך כל הספר איננו קורא לאלהים ממעמקים כי אין לו מעמקים בכלל'. גם גינצבורג מבחין כאן, אפוא, בין הקליטה החיצונית של המודרנה הרוסית לבין ההודות הפנימית עמה. גם הוא מייחד באותו מאמר את מקומו של שלונסקי בתחום הפומנאי — ה' מוסיקלי. השחאה זו לא באה רק כדי להוכיח שאין גרודונסקי מחדש הרבה, דומה, שיש בה גם כדי לגלות את עי' קר חולשתו של המאמר. גרודונסקי מ' סתח את טענות קודמיו ומקנה להן משקל ספרותי וכסום תיאורטי. הדיון בסיבו של השיר הסנטימנטלי (הגבדל מן השיר החתיית') הוא חריף ומאלף. אבל טענות שהיו מיצדקות בשנת תר' צ'ד, בשעה שלא עמדה לעיני המבקר אלא שירת שלונסקי שעד, אבני בהו' אינן מיצדקות בתשט"ו. במאמרו של גרודונסקי מתגלה סלקציה כמעט-דורי' גית של הקטעים הנוחים לו ולבקורתו בשירת שלונסקי. הוא פוסח במתכוון על עשרות שירים שאין בהם משום פרטניות פילוסופיות-סוציולוגיות ר' עם זה נעלים הם ללא ספק על הפומון הסנטימנטלי. כל אותה שירה רשנה, משופעה בצבע ובלשד, הממזה את חתייה הבצע והברכה, השרב והמטה, הויסופי' ובבעות החול, כל אותה תפר' שה בנוף הארץ על הסקטואליות הת' ריפה הנלומה בו. אותה תפישה אינסי' סינקסיבית, אכרית, במחזוריותו של הפריון (כגון כשירי, דברים' ו, ברא' שית אחרת' (שירי המסולת והפ' יום'), משירי הבוקר הבשלי, משיר' רים לציה, שירי הלחם והמים' (על מלאות') ושירי, מערכ עד בוקר' (ספר היורה'). כל אלה המגלמים בכיח תר' אורי רב חתייה סנסואלית עמוקה וכמה אינם נזכרים במאמר הגיל אף ברמז.